

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในยุคปฏิรูปการศึกษายังคงไม่สามารถตอบสนองความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้ โดยเฉพาะเด็กที่มีคุณลักษณะพิเศษ เด็กเหล่านี้หลายคนมีความคิดสร้างสรรค์สูง หลายคนมีสติปัญญาเป็นเลิศ หลายคนมีความสามารถพิเศษ จึงมีนักการศึกษาเรียกเด็กเหล่านี้ว่า เด็กอัจฉริยะบ้าง เด็กปัญญาเลิศบ้าง เด็กที่มีความสามารถพิเศษบ้าง ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมในทางที่ถูกต้องเขาเหล่านี้จะเติบโตเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติสืบไป แต่ทว่าการณ์ในปัจจุบันไม่ได้เป็นเช่นนั้น เด็กเหล่านี้ยังคงได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป มีเพียงส่วนน้อยนิดที่ได้รับการจัดการศึกษาเป็นพิเศษ เช่น ในโรงเรียนเอกชนบางแห่งและในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีศูนย์อัจฉริยภาพเด็กหรือศูนย์ส่งเสริมเด็กปัญญาเลิศ เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น จากข้อมูลทางวิชาการทำให้เราทราบว่า 78% ของบุคคลที่โลกจัดว่าเป็นอัจฉริยะ เป็นผู้ที่มิมีปัญหาในด้านการเรียนในโรงเรียน 19% ของเด็กที่เลิกเรียนกลางคัน เป็นเด็กที่อยู่ในกลุ่มนักเรียน 5% ที่ได้คะแนนสูงสุดของห้อง 63% ของผู้ที่ติดยาเสพติดเป็นผู้มีสติปัญญาเลิศ 19% ของนักโทษคดีอุกฉกรรจ์มีไอคิวสูงกว่า 145 ผู้มีปัญญาเลิศจำนวนมากเป็นผู้ที่มีปัญหาทางด้านจิตใจ หากทางออกด้วยวิธีที่รุนแรง เช่น ฆ่าตัวตาย คลั่งลัทธิความเชื่อ เป็นต้น (สุมณฑา พรหมบุญ, 2536: 12) ครูและผู้ปกครองจำนวนมากยังเข้าใจผิดว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กปัญญาเลิศนั้น สามารถช่วยตนเองได้และสามารถพัฒนาไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยตัวของเขาเอง แต่ผลจากการวิจัยจำนวนมากพบว่า มีเด็กเหล่านี้เพียงบางคนเท่านั้นที่มีโอกาสประสบความสำเร็จโดยอาศัยกัลยาณมิตร มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่มีศักยภาพสูง แต่ถูกระบบการศึกษา และสังคมคัดทิ้งไป ดังที่สุมณฑา พรหมบุญ (2536: 12) ได้ให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าวไว้ว่า “สังคมจะขาดโอกาสที่จะได้ใช้ผลงานเชิงสร้างสรรค์ของเขาเพื่อให้สังคมก้าวหน้ายิ่งขึ้น แล้วสังคมยังอาจประสพเคราะห์กรรมจากการทำลายของเขาอีกด้วย”

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า มีเอกลักษณ์ที่สำคัญอันแสดงถึงความเป็นชาติ คือ ภาษาไทย เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยจำนวนไม่น้อยในประเทศไทย ยังคงไม่ได้รับ

การเหลียวแล ไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาตามศักยภาพเท่าที่ควร ดังนั้นเด็กเหล่านี้จึงควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนในการจัดการศึกษานักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ กล่าวถึงลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ ผู้ที่มีความสามารถด้านภาษา เป็นกลุ่มนักคิดโดยใช้ภาษา ชอบอ่านเขียน เรียนรู้ได้ดีในเรื่องภาษาจากการเห็น การจำเสียง การเข้าใจความหมายของคำ หลักเกณฑ์ของภาษา วิธีการสร้างสรรค์ทางภาษาอาจจะสังเกตได้จากการพูด การเขียน การมีแว่นักประพันธ์ นักเขียน นักพูด หากความสามารถพิเศษเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนา ความสามารถพิเศษเหล่านี้จะค่อย ๆ หดหายไป ในที่สุดก็จะกลายเป็นความสามารถธรรมดาพื้น ๆ ไป ประเทศไทยก็จะสูญเสีย นักคิด นักเขียนงานวิชาการต่าง ๆ ที่มีความสามารถในการสร้างเอกสารตำราทางการศึกษาในสาขาต่าง ๆ และในแง่วัฒนธรรม ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นชาติที่มีความสำคัญยิ่ง จะไม่ได้รับการสืบต่อมรดกทางวัฒนธรรม และการพัฒนาวรรณกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยศิลปะในการประพันธ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนักประพันธ์เหล่านี้หลายคนขาดโอกาสในการพัฒนาในช่วงเยาว์วัย เช่น รงค์ วงศ์สวรรค์ ศิลปินแห่งชาติ อ่านหนังสือออกตั้งแต่อายุไม่ถึง 3 ขวบ พออายุ 5 ขวบก็อ่าน ขุนช้าง ขุนแผนให้ยัยฟังอย่างสนุกสนาน เป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยสูง แต่ก็ต้องทนเรียนระบบการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติกับนักเรียนคนอื่น ๆ การที่ รงค์อยากเป็นคนเด่นดัง ไปเทียบกับครูภาษาไทยจนครูตบหน้า เพราะความหมั่นไส้ในความก้าวร้าว รงค์จึงค่อยสวนกลับไป ในที่สุดก็ถูกไล่ออก รงค์จึงเรียนไม่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ถ้าศึกษางานเขียนของ รงค์ วงศ์สวรรค์ แล้วจะพบว่าหากได้รับการพัฒนาเต็มที่ ประเทศไทยอาจจะได้ นักเขียนอย่าง น.ม.ส. หรือชิต บุรทัต คนที่ 2 ให้กรุงรัตนโกสินทร์ไปแล้วก็ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544ค: 1) เพราะฉะนั้นหากเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยได้รับโอกาสในการพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัยอย่างเต็มศักยภาพ เด็กเหล่านี้เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นนักคิด นักเขียน นักวิชาการ เป็นบุคคลสำคัญของประเทศไทย หรือของโลกอย่าง สุนทรภู่ จินตกวีเอกของโลกก็เป็นได้

การดึงศักยภาพของเด็กที่มีความสามารถพิเศษมาพัฒนาเป็นความสามารถพิเศษ และการพัฒนาระดับความสามารถพิเศษที่มีอยู่แล้วให้สูงขึ้นจำเป็นต้องกระทำอย่างรัดกุมเป็นระบบการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นอกเหนือไปจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปกติ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหาคัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเท่าเทียมกันและตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้วิจัยในฐานะครูปฏิบัติการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้พัฒนาสื่อการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 เพื่อลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถตอบสนองความเป็นเลิศด้านภาษาไทยที่แตกต่างจากเด็กปกติได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

คำถามของการวิจัย

1. สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ควรมีลักษณะอย่างไร
2. สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 สามารถพัฒนาความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยได้หรือไม่
3. ผู้ปกครองและนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งคัดแยกจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2548 จำนวน 15 ห้องเรียน มีนักเรียน 684 คน

เนื้อหาและการพัฒนาทักษะทางภาษา

1. มุ่งพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน แบบสัมพันธ์สองทักษะคือ ทักษะการฟัง-พูด และทักษะการอ่าน-เขียน

2. มุ่งพัฒนาความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยของนักเรียนเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง และการเขียนเรื่อง ซึ่งประกอบด้วย การสร้างแผนภูมิโครงเรื่องหรือแผนผังความคิด การเล่าเรื่อง การเขียนคำ วลี ประโยค ความเรียง เรื่องราวและวรรณกรรม การอภิปราย การตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่อง การประเมินคุณค่าจากเรื่องที่ฟังและการประเมินงานเขียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะสื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2

2. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อพิจารณาในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษต่อไป

3. สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านอื่น ๆ หรือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

นิยามศัพท์

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถพิเศษ ด้านภาษาไทยของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหน่วยการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่จัดไว้ในรูปแบบของศูนย์สื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ด้านภาษาไทย ได้แก่ หนังสือประเภทสารคดีและบันเทิงคดี หนังสือพิมพ์ ใบความรู้ แดงบันทึกเสียง ภาพยนตร์ ข่าวโทรทัศน์ เพลง บทกวี สุภาษิต เกม รูปภาพ แผนภูมิ แผ่นผัง อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่อง ของจริง และของจำลอง

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับลักษณะของสื่อการเรียนการสอน ผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอน สำหรับนักเรียน ที่มีความสามารถพิเศษ ด้านภาษาไทย ซึ่งมีขั้นตอนตั้งแต่การสร้างสื่อการเรียนการสอน การทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย หมายถึง นักเรียนที่ผ่านกระบวนการคัดแยกจากนักเรียนระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) โรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2548 จำนวน 15 ห้องเรียน

ความคิดเห็นต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ด้านภาษาไทย